

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΙΕΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ

ΕΜΟΙ ΓΑΡ ΤΟ ΖΗΝ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΟΘΑΝΕΙΝ ΚΕΡΔΟΣ

∞ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ∞

Ο θάνατος είναι ό,τι πιο φοβερό και οδυνηρό υπάρχει στη ζωή μας. Είναι ο δυνάστης, ο ολετήρας, ο έσχατος εχθρός της ανθρωπίνης ύπαρξης. Συγκλονίζεται και τρέμει ο άνθρωπος, όταν αναλογίζεται ότι μια μέρα θα πεθάνει. Συντρίβεται και καταρρέει μπροστά στην απώλεια των αγαπημένων του προσώπων. Η ύπαρξή του κυριεύεται από αβάσταχτο πόνο, θλίψη και απελπισία. Ωστόσο, η χριστιανική πίστη ρίχνει άπλετο φως στο ζοφερό και δυσάρεστο αυτό θέμα, δίδοντάς του μια άλλη προοπτική.

Ο άνθρωπος πλάστηκε για να ζει αιώνια, ευτυχισμένος μέσα στην αγάπη του Θεού. Όμως, η αμαρτία τον χώρισε από τον Θεό, που είναι η πηγή της ζωής, της αγάπης, της χαράς και κάθε αγαθού, και έφερε στη ζωή του πολλά δεινά: την κακία, την αδικία, τη φθορά, την ασθένεια, τον θάνατο (Γεν. 2,17). Έτσι, ο άνθρωπος από δική του υπαιτιότητα προκάλεσε τον θάνατο με την κακή χρήση της πολύτιμης ελευθερίας, που του είχε δώσει ως δώρο ο Θεός.

Παρά ταύτα, η φιλανθρωπία του Θεού δεν εγκατέλειψε τον άνθρωπο στην πτώση του. Το φοβερό πλήγμα του θανάτου το αποκατέστησε ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού, ο Θεάνθρωπος Κύριος Ιησούς Χριστός, «θανατώνοντας» τον θάνατο με την Ανάστασή Του. Με τη θεϊκή Του δύναμη νίκησε την αμαρτία, τον διάβολο και τον θάνατο, και έδωσε στους ανθρώπους τη δυνατότητα να μετέχουν κι αυτοί στη νίκη Του, αλλά με κάποιες προϋποθέσεις: με την πίστη στο Πρόσωπό Του, με την τήρηση των εντολών Του και με τη μετοχή στα Μυστήρια της Εκκλησίας.

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Εντούτοις, όταν ο άνθρωπος ζει χωρίς πίστη και μετάνοια, αντικρίζει τον θάνατο σαν τη φοβερότερη απειλή και το μεγαλύτερο κακό. Όταν είναι παραδομένος στις επιθυμίες και τα πάθη του, δλίβεται που με τον θάνατο θα στερηθεί τις εφήμερες ηδονές και απολαύσεις του παρόντος βίου. Η ένοχη συνείδησή του τον ελέγχει και η ψυχή του καταλαμβάνεται από φόβο και αγωνία μπροστά στο ενδέχομενο της μέλλουσας Κρίσης και της αιώνιας καταδίκης (Ρωμ. 14,10). Αλλά και η απώλεια των αγαπημένων του προσώπων, χωρίς την ελπίδα της Αιώνιας Ζωής, κατασυντρίβει την καρδιά του και την κατακλύζει με δλίψη και οδύνη.

Η ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ

Ενώ λοιπόν οι άνθρωποι δειλιάζουν μπροστά στον θάνατο, για τον πιστό χριστιανό τα πράγματα είναι διαφορετικά. Γνωρίζει πως η παρούσα ζωή είναι μια σύντομη επίγεια πορεία, την οποία θα διέλθει ως περαστικός, για να μεταβεί στην Αιώνια Πατρίδα του (Εβρ. 11,13 - Α΄ Πέτρ. 2,11). Γνωρίζει ότι είναι μια περίοδος πνευματικού αγώνος και εξετάσεων, όπου δοκιμάζεται η πίστη και η αγάπη του στον Χριστό. Γνωρίζει ακόμη ότι ο θάνατος είναι η θύρα και η γέφυρα που θα πρέπει να διαβεί, για να περάσει στην αιωνιότητα. «Δεν έχουμε εδώ μόνιμη πολιτεία, αλλά λαχταρούμε τη μελλοντική» (Εβρ. 13,14).

Όλη του η ζωή διαπνεέται από αυτήν την πίστη και γίνεται μια πνευματική προετοιμασία για το αιώνιο ταξίδι του. Αγωνίζεται, ώστε με κάθε τρόπο να επιτύχει στις πνευματικές αυτές εξετάσεις και να κερδίσει την Αιώνια Ζωή. Φροντίζει να μετέχει στη μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας και να ζει κατά το δέλημα του Θεού. Έτσι, προοδεύει στην πίστη, αλλά και στην αγάπη για τον Θεό και τον συνάνθρωπο. Καλλιεργείται ηθικά και πνευματικά, αγιάζεται και πορεύεται στην οδό της σωτηρίας.

Διατηρώντας λοιπόν τη συνείδησή του καθαρή και ήσυχη, όχι μόνο δεν φοβάται τον θάνατο, αλλά τον αναμένει με χαρά και ελπίδα. Τον περιμένει για να αναπαυθεί από τους κόπους και τις θλίψεις του βίου. Κυρίως όμως τον περιμένει, για να συναντήσει τον Κύριο και να είναι παντοντινά μαζί Του (Α΄ Θεσ. 4,13). Εκεί η σχέση του με τον Χριστό θα είναι αμεσότερη και εντονότερη, αφού πλέον θα μπορεί να Τον βλέπει και να ευφραίνεται από την ανέκφραστη γλυκύτητα, την αγάπη και τη δόξα του Προσώπου Του. Γι' αυτό κι ο Απόστολος Παύλος θα ομολογήσει: *«Επιθυμώ να φύγω από τον κόσμο αυτόν και να είμαι μαζί με το Χριστό, που είναι το καλύτερο απ' όλα!»* (Φιλ. 1,23). Αλλά κι ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος θα συμφωνήσει, λέγοντας μ' ενθουσιασμό: *«Ο θάνατος είναι γιορτή!»*.

Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΕΙΩΝ

Στην απώλεια των προσφιλών μας προσώπων, ο Απόστολος Παύλος προτρέπει να μη λυπούμαστε όπως οι άλλοι άνθρωποι, που δεν έχουν την ελπίδα της αιωνιότητας (Α΄ Θεσ. 4,13). Ο πιστός άνθρωπος αντιμετωπίζει την απώλεια των αγαπημένων του με ψυχραιμία, χωρίς να πενθεί υπερβολικά και απαρηγόρητα. Λυπάται και πονά για την απώλεια, αλλά δεν καταβάλλεται από τη θλίψη. Εμπιστεύεται τον Θεό και τις αποφάσεις Του. Γνωρίζει ότι τα πάντα βρίσκονται στην αγαθή πρόνοιά Του και δέχεται το καθετί στη ζωή του, σαν δική Του παραχώρηση.

Αγρυπνεί πνευματικά και είναι πάντοτε έτοιμος να διαχειριστεί με νηφαλιότητα κάθε επερχόμενη θλίψη, δοκιμασία και πειρασμό. Ακολουθεί τη σοφώτατη προτροπή της Γραφής: «*Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἔταράχθην...*». Δηλαδή: «*Προετοιμάστηκα κι έτσι δεν ταράχτηκα στον πειρασμό...*» (Ψαλμ. 118,60). Με τη γνώση και κυρίως με τη βίωση της χριστιανικής πίστης είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το πένθος με άλλο πνεύμα, με άλλη δύναμη και προοπτική, έχοντας αποδεχθεί βαθιά μέσα του ορισμένες σημαντικές αλήθειες και συγκεκριμένα ότι:

✘ Ο άνθρωπος στη ζωή αυτή είναι απλά περαστικός (Έβρ. 11,13).

✘ Μόνος και γυμνός βγήκε από την κοιλιά της μάνας του κι έτσι πάλι θα αναχωρήσει από τον κόσμο αυτόν (Ίώβ 1,21).

✘ Όσο κι αν αγαπά τα οικεία του πρόσωπα, αναπόφευκτα κάποτε θα τους χωρίσει ο θάνατος.

✘ Τα πρόσωπα που αγαπά δεν του ανήκουν, αφού όλοι οι άνθρωποι ανήκουν αποκλειστικά και μόνο στον Θεό (Ψαλμ. 23,1 - Ρωμ. 14,8). Ακόμη και τα παιδιά μας σ' Εκείνον ανήκουν (Ίώβ 1,21 - Έξ. 13,2). Ο Θεός μας τα έδωσε, για να τ' αναδρέψουμε, να τα φροντίσουμε, να τα χαιρόμαστε. Ενίοτε όμως, μπορεί να τα καλέσει πρόωρα κοντά Του, σύμφωνα με τη πάνσοφη και πανάγαθη βουλή Του (Σοφ. Σολ. 4,11).

✘ Μετά τον θάνατο ο άνθρωπος δεν χάνεται, δεν περνά στην ανυπαρξία, αλλά η ψυχή του εξακολουθεί να υπάρχει, έχοντας τέλεια συνείδηση και επίγνωση της κατάστασής του (Λουκ. 16,9 - 23,43 - Β' Κορ. 5,8). Δεν παραμένει πλέον στον κόσμο αυτόν, αλλά μεταβαίνει σε μια πνευματική κατάσταση, όπου είτε κοινωνεί με τον Θεό και προγεύεται την ανέκφραστη χαρά της Ουράνιας Βασιλείας Του, είτε στερείται αυτή την κοινωνία και προγεύεται την αφόρητη οδύνη της αιώνιας κόλασης (Ματθ. 25,46).

✘ Η πνευματική κατάσταση του ανθρώπου κατά την ώρα του θανάτου είναι καθοριστική για την αιώνια πορεία του: «*Εκεί που θα σε βρω, εκεί και θα σε κρίνω*» (Κλίμαξ Λόγ. ζ',50 - Ίεξ. 33,12-16).

Ο Θεός, ως παντογνώστης και καρδιογνώστης, γνωρίζει ποια είναι η καταλληλότερη ώρα να καλέσει τον άνθρωπο κοντά Του, διότι γνωρίζει τα βάθη της καρδιάς του, την πνευματική του κατάσταση, την ωριμότητα της μετάνοιάς του, την πορεία της ζωής του. Δεν θα πρέπει λοιπόν να κλονιστούμε ή να σκανδαλιστούμε, αν κάποιος οικείο μας πρόσωπο φύγει πρόωρα από τη ζωή. Ίσως έτσι ο Θεός να διασφαλίζει την αιώνια σωτηρία του (Σ. Σολ. 4,17). Μάλιστα, στις ιερές ακολουθίες παρακαλούμε τον Θεό να μας βρει ο θάνατος σε μετάνοια, για να έχουμε καλή απολογία: *«Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν... καὶ καλὴν ἀπολογίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ θήματος τοῦ Χριστοῦ αἰτησώμεθα»*.

✠ Ο αποχωρισμός των προσφιλών μας προσώπων είναι πρόσκαιρος, σαν να έχουν φύγει σε μακρινό ταξίδι, αλλά με προοπτική αντάμωσης στην αιωνιότητα. Ωστόσο, τη δυνατότητα της αντάμωσης θα την έχουν μόνο όσοι κληρονομήσουν τη σωτηρία, διότι αυτούς θα τους ενώνει ο Θεός. Αντιθέτως, όσοι δεν θα έχουν κοινωνία με τον Θεό, δεν θα έχουν και με τα άλλα πρόσωπα.

✠ Ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του έχει λόγο ύπαρξης και σκοπό, που δεν είναι άλλος από το να εργαστεί τη σωτηρία του (Α΄ Κορ. 5,5 - Α΄ Πέτρ. 1,9). Επομένως, ακόμη και μπροστά στην απώλεια των οικείων του θα πρέπει να σταθεί δυνατός και να συνεχίσει τον αγώνα του, για να επιτύχει τον στόχο του. *«Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται»* (Ματθ. 24,13).

✠ Στα έσχατα της ιστορίας, κατά τη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου, θα γίνει η κοινή Ανάσταση των νεκρών. Η Ανάσταση του Χριστού αυτό προμηνύει. Τα νεκρά σώματα των ανθρώπων θα αναστηθούν, θα ανακαινισθούν και θα ενωθούν με τις ψυχές τους. Έτσι, ολόκληρος ο άνθρωπος, ακέραιος, με ψυχή και σώμα, είτε θα κληρονομήσει την αιώνια Βασιλεία των Ουρανών (Ματθ. 25,34 - 25,46), είτε την αιώνια κόλαση (Ματθ. 10,28 - 25,41). Πώς ακριβώς θα είναι οι καταστάσεις αυτές, δεν το γνωρίζουμε, ούτε και είναι εύκολο να το κατανοήσουμε, διότι υπερβαίνουν την πραγματικότητα της παρούσας ζωής.

✠ Όλα τα προηγούμενα είναι απολύτως αληθινά, αφού μας τα βεβαιώνει το απευδές στόμα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

ΤΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Αρχαία παράδοση και πρακτική της Εκκλησίας αποτελούν τα «Μνημόσυνα». Είναι προσευχές και δεήσεις που γίνονται για την ανάπαυση των κεκοιμημένων. Παρακαλούμε τον Θεό να έχει αιωνίως στη μνήμη Του, δηλαδή σε κοινωνία μαζί Του, τους κεκοιμημένους αδελφούς μας. Να τους αξιώνει να μετέχουν στη μακαριότητα της θεϊκής Του αγάπης. Οι δεήσεις αυτές επιτελούνται με την προσφορά της Αναιμάκτου Θυσίας (της Θείας Λειτουργίας) και του επισυναπτομένου Μνημοσύνου, με τις νεκρώσιμες προσευχές (τα Τρισάγια), με τις προσωπικές προσευχές των πιστών, με ελεημοσύνες και αγαθοεργίες.

Σύμφωνα με πολλές μαρτυρίες από την Παράδοση και την εμπειρία της Εκκλησίας μας, τα Μνημόσυνα ωφελούν τους κεκοιμημένους σε όποια πνευματική κατάσταση κι αν βρίσκονται. Τους προσφέρουν αναψυχή και παρηγορία, ενώ παράλληλα αποτελούν ικεσία προς τον Θεό, για να δείξει έλεος και να σώσει τα πλάσματά Του κατά την ημέρα της Μελλούσης Κρίσεως.

Τα μέλη της Ουράνιας και της επίγειας Εκκλησίας διατηρούν μια άρρηκτη σχέση και κοινωνία μεταξύ τους. Οι ζώντες νοιάζονται για τους κεκοιμημένους και οι κεκοιμημένοι για τους ζώντες. Εμείς προσευχόμαστε για την ανάπαυσή τους, ενώ εκείνοι (όσοι βρίσκονται κοντά στον Θεό) πρεσβεύουν για τη σωτηρία μας. Ουσιαστικά, δια μέσου της προσευχής, εν Αγίω Πνεύματι, συντελείται μια μυστική κοινωνία ζωής και αγάπης, η οποία κορυφώνεται στο κοινό Ποτήριο της Θείας Κοινωνίας, όπου όλοι μαζί, ζώντες και κεκοιμημένοι, συναντιόμαστε, ενωνόμαστε και συναποτελούμε το ζωντανό Σώμα του Χριστού, την κοινωνία των αγίων, την Εκκλησία. «Είτε ζούμε, είτε πεθαίνουμε, στον Κύριο ανήκουμε» (Ρωμ. 14,8).

Ωστόσο, τα Μνημόσυνα δεν ωφελούν μόνο τους κεκοιμένους, αλλά και τους ζώντες. Υπενθυμίζουν τη ματαιότητα του κόσμου και των πραγμάτων του, υποδεικνύουν ότι ο άνθρωπος προορίζεται να γίνει «ουρανοπολίτης» και παρακινούν σε μετάνοια, ενώ συνάμα μαρτυρούν πως η φιλανθρωπία του Θεού μπορεί να ελεήσει τα πλάσματά του ακόμη και μετά θάνατον. Άλλωστε, η οριστική απόφαση του Θεού για τον κάθε άνθρωπο δεν έχει ακόμη ληφθεί, αλλά επιφυλάσσεται για την ημέρα της Δευτέρας ένδοξης Παρουσίας Του. Μέχρι τότε, η Εκκλησία μπορεί να αναπέμπει δεήσεις και ικεσίες για τα κεκοιμημένα μέλη της.

Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

Από τα προαναφερθέντα, γίνεται αντιληπτό ότι ο χριστιανός δεν φοβάται τον σωματικό θάνατο, αλλά τον πνευματικό. Αυτόν τον θάνατο που επιφέρει η αμαρτία, δηλαδή τον χωρισμό της ψυχής από τον Θεό. Παρατηρεί ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: *«Ο μοναδικός θάνατος είναι η αμαρτία· αυτή καταστρέφει την ψυχή και θανατώνει τον άνθρωπο αιωνίως»*. Ο ίδιος ο Κύριος βεβαιώνει πως όσοι σπαταλούν τη ζωή τους στην αμαρτία είναι ήδη νεκροί, ενώ όσοι ζουν με πίστη και αρετή, ακόμη κι όταν πεθάνουν, θα ζήσουν (Ματθ. 8,22). *«Εκείνος που πιστεύει σε Μένα κι αν πεθάνει, θα ζήσει!»* (Ιωαν. 11,26).

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΑΤΟΥ - ΜΕΤΑΝΟΙΑ

Προκειμένου λοιπόν να αποφύγουμε τον πνευματικό αυτό θάνατο, η Αγία Γραφή και οι Πατέρες της Εκκλησίας, μας διδάσκουν να έχουμε «μνήμη θανάτου». Δηλαδή, να θυμόμαστε ότι η ζωή μας είναι σύντομη και πως μια μέρα θα πεθάνουμε. Έτσι θ' αγρυπνούμε πνευματικά και θα είμαστε πάντοτε έτοιμοι για την αναχώρησή μας. Μάλιστα, ο Χριστός μας επισημαίνει ότι ο

θάνατος θα έρθει απροειδοποίητα σαν κλέφτης και γι' αυτό θα πρέπει να βρισκόμαστε σε διαρκή μετάνοια (Ματθ. 25,13 - Άποκ. 16,15). Η μνήμη του θανάτου γεννά τη μετάνοια και συμφιλιώνει τον άνθρωπο με τον θάνατο, ώστε να μην τον βλέπει σαν εχθρό, αλλά σαν κέρδος. «Σε όλα τα έργα και τα λόγια σου να θυμάσαι το τέλος της ζωής σου και ποτέ δεν πρόκειται να αμαρτήσεις...» (Σοφ. Σειράχ 7, 36).

Η ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΤΩΝ ΕΣΧΑΤΩΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο θάνατος μετά την Ανάσταση του Χριστού έγινε ύπνος. Γι' αυτό και τα νεκροταφεία τα ονομάζουμε «Κοιμητήρια». Τα νεκρά σώματα, σαν να κοιμούνται, περιμένουν τον Κύριο να τα «ξυπνήσει», δηλαδή να τ' αναστήσει κατά την εσχάτη Ημέρα, την οποία

με χαρά προσδοκούμε, όπως άλλωστε το ομολογούμε και στο Σύμβολο της Πίστες μας: «*Προσδοκῶ Ανάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος Αἰῶνος!*». Στο δε βιβλίο της Αποκάλυψης, αποτυπώνεται γλαφυρά η λαχτάρα αυτής της προσδοκίας στο κάλεσμα της Νύμφης Εκκλησίας προς τον Νυμφίο Χριστό: «*Έρχου, Κύριε Ἰησοῦ...*» (Άποκ. 22,17 - 20).

Είδε ο Κύριος να χαρίζει στους εκλιπόντες αδελφούς μας ανάπαυση και σε μας μετάνοια για να εργαζόμαστε τον αγιασμό μας και να μας αξιώσει όλους κατά την ένδοξη Ημέρα της Παρουσίας Του να βρεθούμε στα «δεξιά» Του, για να απολαύσουμε αιωνίως την ανέκφραστη ευφροσύνη και μακαριότητα της Ουράνιας Βασιλείας Του! Αμήν!

